

Politik Bilim

Tarımsal yapının etkinleştirilmesi (2)

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

Dokuzuncu Plân'da yer alan "tarımsal yapının etkinleştirilmesi" ile ilgili öngörülerin ardında tarımımızın geleceğine ilişkin bir vizyon ya da stratejik bir seçim olduğunu söylemek zor. Belki 494'üncü maddenin vizyonu ortaya koyduğu ileri sürülebilir. Madde şöyle: "*Gıda güvencesinin ve güvenliğinin sağlanması ile doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı gözetilerek, örgütlü ve rekabet gücü yüksek bir tarımsal yapı oluşturulacaktır.*" Ne var ki, izleyen maddelerde, bu yapının oluşturulabilmesi için, bilim ve teknoloji alanında alınacak herhangi bir tedbir öngörülüyor. Onun için, madde eğer bir vizyona işaret ediyorsa bu vizyon temelsiz.

Sözü edilen yapının oluşturulması, başka pek çok düzenlemenin yanında, özellikle tarım teknolojileri ve bu teknolojileri destekleyecek bilim alanlarında ciddi bir hazırlığın yapılmasını gerektirir. Acaba, Plân'ın, önceki yazılarımda sözünü ettiğim "ARGE ve yenilikçiliğin geliştirilmesi" başlıklı bölümünde sayılan öncelikli alanlar arasında biyoteknolojinin de yer almış olması, tarım teknolojilerinde yetkinleşmeyi sağlayabilecek yeterli bir tedbir olarak görülmüştür de onun için mi "tarımsal yapının etkinleştirilmesi" için bu alanda başkaca bir tedbire gerek görülmemiştir? Keşke, Plân ya da devletin yetkili organlarının onayından geçirilen bir politika dokümanında belli bir teknolojinin, öncelik konusu olarak adının anılmış olması bunun gereğinin yerine getirilmesi için yeterli olsaydı! O zaman, örneğin, 03 Şubat 1993'te dönemin Başbakanı Süleyman Demirel'in başkanlığında toplanan Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun onayladığı **Türk Bilim ve Teknoloji Politikası: 1993-2003** belgesinde '**biyoteknoloji**' öncelik verilmesi öngörülen bir alan sayıldığı için, bugün Türkiye bu teknolojiye epeyce yol kat etmiş, tarımla ilgili teknoloji sorununun da önemlice bir bölümünü çözmüş olurdu.

Yapılması gereken nedir? Bu kez de, Dr. Baha Kuban'ın tamamını www.inovasyon.org Sitesi'nden okuyabileceğiniz "**Brezilya Dersleri; Siyasetten Sonra Teknoloji Politikasında da Latin Rüzgarı mı?**" başlıklı makalesinde yer alan Brezilya örneğini aktararak açıklamaya çalışayım. Kuban diyor ki: "*Hükümet, özel sektör ve üniversite temsilcilerinden oluşan 'Biyoteknolojide Rekabet için Brezilya Forumu', bu alanda uluslararası ticaretten daha çok pay almak, sektörde istihdamı, teknoloji kullanımını artırmak için 3 milyar ABD\$'ı harcama kararı almış bulunuyor. Bu yılın sonundan önce Devlet Başkanı'na sunulacak olan program Brezilya'yı 10 yıl içinde bu sektörde [biyoteknolojide] lider ülkelerden biri konumuna getirmeyi hedefliyor. Bu miktarın 530 milyon ABD\$'ı kadarı sağlıkla ilişkili konulara ayrılmış... Yakıt teknolojilerinde en ilginç uygulamaları hayata geçirmiş olan Brezilya [bu ülkede ulaştırmada kullanılan yakıtın %50'ye yakını şeker kamışından üretilen etanolden sağlanıyor], şeker kamışından alkol elde etme verimliliğini daha da artıracak selülozik dönüşüm tekniklerini geliştirmeye yaklaşık 70 milyon ABD\$'lık bir fon ayırıyor.*" Bilmiyorum; bir teknolojiye öncelik vermeyi lâfta bırakmamak için yapılması gerekenler konusunda daha fazla bir şey söylemeye gerek var mı?

Plân'ın hakkını yemeyelim; "tarımsal yapının etkinleştirilmesi" başlıklı bölümde, içinde "Ar-Ge" ibâresinin geçtiği bir madde var: "*Tarım sektöründe, kamu kurumlarınca yapılan Ar-Ge çalışmalarının ilgili kurumların faaliyetlerini destekleyici olması sağlanacaktır [Madde 511].*" Bugün, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na bağlı 60 araştırma kuruluşu bulunmaktadır. Demek, 2007'den 2013'e kadar kamunun bu 60 tarımsal araştırma kurumuna biçilen rol

bundan ibaret: İlgili kurumların [hangi kurumlarsa bunlar] faaliyetlerini destekleyici olmaları sağlanacak(!)

Açık kâplilikle söyleyelim; Plân, tarım sektörümüz için hiçbir gelecek vaât etmemektedir. Bu gidişle Türkiye ne tarımda teknoloji pazarı olmaktan kurtulur; ne tarımının sürdürülebilirliğini sağlar; ne de başka sektörlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında (örneğin, Brezilya'nın yaptığı gibi, sürdürülebilir bir enerji kaynağı yaratılmasında) tarım sektöründen etkin olarak yararlanabilir.

CBT. 08 Eylül 2006